

Preliminarno saopštenje

UDK 811.163.4'373.21(497.16)

Новица ВУЈОВИЋ (Никшић)

Факултет за црногорски језик и књижевност – Цетиње

novica.vujovic@fcjk.me

ТОПОНИМИ СЕЛА ВУЧИ ДО

Село *Вучи До* налази се на западу Црне Горе. У прилогу се даје попис топонима што смо их забиљежили од изворних говорника. Говор тога подручја припада северозападним црногорским говорима.

Кључне ријечи: *Вучи До, топоними, црногорски говори, информатори*

Село Вучи До (Опутне Рудине) налази се на западу Црне Горе, на самој граници с Босном и Херцеговином. Гранична су му села: јужно *Пилатовци*, југоисточно *Мацаваре*, источно *Копривице*, северозападно *Врбица*, западно у Босни и Херцеговини *Околиште* и југозападно *Баљци*. Село је окружено брдима: *Капор* на југу, *Тисовац* на југоистоку, *Братогошт* на североистоку, *Кокот* на северозападу и *Зазубак* и *Ковчег* на западу. Данас у селу живи 15 мјештана, а лети тај број нарасте до 25 мјештана у 11 кућа. Говор тога села припада северозападним црногорским говорима.¹

Овом приликом публикујемо топономастички материјал (фонетски и акценатски лик) што су нам 2014. саопштили информатори **Албијанићи**: **Глигор** (рођ. 1973), **Братислав** (рођ. 1965) и **Миле** (рођ. 1963), мјештани и изворни говорници с тога подручја. Од њих смо чули равно 260 топонима, акценат уписали према њихову изговору, а сва објашњења и опис терена аутентично наводимо уз имена. Информаторима а посебно Милу Албијанићу искрено захваљујемо на доприносу.

¹ Види детаљније у: Аднан Чиргић, *Дијалектологија црногорског језика*, Факултет за црногорски језик и књижевност, Цетиње, 2017 – посебно упућујемо на дио: „Северозападни црногорски говори“, стр. 115–119.

Албијанића лѡква, велики базен за појење стоке, прављен педесетих година

Ѓлуга, букова шума, обично у облику вртаче

Алужењак, мала букова алуга

Ѓлужица, мала алуга

Ѓндријина пѣћина, по Андрији

Ѓндријино, ливада

Ѓћимова дѡлина, по Аћиму

Бѡгашеви дѡлови, багаш мјера за тежину слична товару

Бѡњскѡ улуга, букова алуга на путу према Бањанима

Бѡњскѡ пѡд, на превоју ка Бањанима

Бѡсаге, двије долине спојене пролазом тако да подсјећају на бисаге

Бјѣличкѡ

Блѡгојев дѡ

Блѡжово

Бѡжинке

Бѡжов пѡд, по Божу

Брѡниловица, дио имања који је брањен од стоке

Брѡтогошт, највише брдо изнад села, 1366 m

Брѣјине, пјесковити неплодни брегови с мало траве и шипрага

Брѣзовац, до усред брезове шуме

Брѣзѡвци, више долина и долова, ливада с пјесковитим брежуљцима, некад било много бреза, сада ријетко

Брѣјег

Брштевац, ђе је доста брсти било. „Гонит у брс зими козе да брсте пу-
пољке и ситне гране.“

Будѡловина, „вјератно по породици Будалић“

Бѡква

Бѡковѡ рѡпина, „као и алуга само што је ође имала комад обрадиве
земље удну“

Бѡлића дѡ, по Булићима

Бунѡрине (х 2), неколико већ затрпаних старих ублова

Бѡчје, вјероватно по буковој шуми које и данас има

Валићак, мали вал, сива базалтна стијена на прлу

Вѡлови (х 2), високе сиве громаде, заобљене стијене, као да ничу из
околног равног терена

Вѡгѡн, вјероватно дио логора ђе је био затвор

Вѡсова улуга

Вѣликā плāм, дио Пожара, више изгорио
 Вѣликѣ чāир, велика ливада, сенокос
 Вѣдāкови дѣлови
 Влāдова згрāда, ограђени дио имања, шума, крш, пашњак
 Влāка Јѣванова
 Влāке, уске дугуљасте ливаде, пашњак
 Врāновача, „подпећина ће се и данас легу гавранови“
 Вртић Јѣванов
 Вртићи, мањи вртови
 Вучјā пѣћина, поред Плоче, „дворана с великим улазом и извором у дну“

Гаврлова клāчина, по Гаврлу, бивша кречана
 Гаврлове дѣлина
 Гамбелића тѣрина
 Главица, највиши врх Братогошта
 Гњйлавā дѣлина, долина с глином, гњилом
 Гѣвеђā тѣрина, природна затворена долина ће су се некад говеда затварала
 Гѣјково, ливада
 Гѣјове дѣлине
 Грāдац, узвишење са старим шанцима
 Грāдине, велико кршевито и слабо проходно подручје на источној страни Капора
 Граѣвйште, „мјесто ће је сијан грах“

Дѣ Пѣтров
 Дѣ Шпйров, по Шпиру
 Дѣлина ѱ косе, предио звани Косе и у њему долина
 Дѣлине зā чатрњу, код Чатрњетине
 Дѣлине у Зāзубак, долине у брду Зазубак
 Дрāгојев брйјег
 Дрāгојевина
 Дѣбокā дѣлина (х 2)
 Дѣбраве, источна падина Братогошта с остацима прастаре храстове
 шуме – стабла пречника више од метра и висине око 30 метара.

Ђѣкова дѣлина

Ждѣло, ждријело, кланац, пролаз између стијена или брегова
 Ждрāлов пѣд, по породици Ждрале
 Ждрāлова рѣпина, по породици Ждрале

Жйвков дѠ, по Живку

Жйвковина

Жѣта јѧма, јама у жутом пјешчару

Зѧглавак

Зѧдужбина, пашњак и обрадива долина

Згрѧда, сувомеђом ограђена шума и пашњак

Йве, „травната зараван на врху Братогошта, некад била покривена дрвем Иве (сад га ријетко има)“

Йгралйшта, пољане, травнате

Йлйн прѠпланак

Йлйна дѠлина

Йнића дѠлине, по братству Инић из Баљака

Јѧгошева Ѡрница, била Ѡраница, по Јагошу

Јѧма Бѧговића

Јѧма на Иве

Јѧма на ПѠде, голубњача на заравни званој Поди

Јѧма снијѧжница, јама из које је некад вађен снијѧг

Јѧнчина, „забасана мања јама поред пута“

Јѧсиковѧ дѠлина, по јасикама

Јѧвремове дѠлине

Јѧчмйшта, „долине ѧе је рађо јечам“

ЈѠвичине дѠлине

ЈѠловића дѠлина

ЈѠшово гѣвно

Кѧлачкй крш, „по трави калац које и сад има“

Кѧмѧљивѧ дѠлина, Ѡраница пуна ситног камена

КѧѠчина, убао, стари бунар крај пута

Капетѧновина, већи комад ливаде по неком турскоме капетану који је некад био власник

Кѧплѧ, урвина у стијени, пећина великог отвора у чијем дну је извор који не пресушује али веома оскудно тече

КѧпѠр, „брдо на јужном рубу села, не знам има ли везе с истоименим херцеговачким презименом, можда некадашњи њихов катун... или што личи на капу“

Кѧтѣнйште, катуни породице Папић из Коравлице

Кѧсића дѠ, по породици Кисић

Кйга, узвишење обрасло шумом

Кйге, главице, комељци обрасли, окићени шумом

Клѧкорине, клак, клачине

Клѧчина

Клѧчина Албйјанића, „кличине за производњу креча, обично ће има доста дрвета за подпалу и доброг камена за креч, свака породица је имала своје“

Клѧчина Мркајића, породица Мркајић с Петровића, њихова клачина

Клѧчине бјеличкѧ, Бјелице – братство из села Врбице; њихове клачине, мјесто ће су правили креч.

Кѧвчег, знаменито брдо које су Црногорци у познатој бици на јуриш заузели

Кѧкот, оштро, шиљасто брдо, граница према селима Врбица и Околиште

Колѧвоз, пут кроз букову шуму

Кѧм, узвишење под шумом

Кѧрито, удубљење што личи на корито

Кѧса од Брѧниловице

Кѧса од Бѧчја, обрва високих стијена у Бучју

Кѧсице, мале косе, високе око 1m

Кѧстове влаке, по Косту, пашњак

Крйвѧ долине, долине на различитој висини спојене влакама

Кривѧдоли, два спојена дола, пашњак

Крмећѧ кѧсе, по дивљим свињама

Крстатѧ долине

Крстов пѧд

Крѧшчица, још постоје велике старе дивље крушке поред убла са живом водом

Крчевине (горње и доње), ливада некад раскрчена, очишћена од камена и шуме

Крши од Брѧзовѧца, велики непроходни крши око Брезоваца

Кѧкавич-долина

Кѧпуснй врѧ, ће је сађен купус

Кѧћа Петрушина

Кѧћйште (горње и доње), мјесто с омеђинама, некад насељено

Лѧзѧрев дѧ

Лѧзина, „лазина иза Ковчега је добила име по мноштву поћечених Турака у Вучедолској бици, ова на Капору ће није вођена битка вјероватно по нечем другоме“

Лѧрова долина, по породици Лѧро

Лінија, дио границе према Херцеговини
Лисничине, по листовима које су ту брали и садијевали
Лісова алуга, по Лису
Лѳгор, некадашњи аустроугарски логор
Лѳквина, „у шуму зарасла некадашња локва, прављена са стотину воло-
ва који су чепали и довлачили глину“
Лўчињаџ, врт ђе је сађен лук

Љѣсковац, по љесковој шуми
Љубов сенокос, ливада
Љубово, ливада
Љўт (х 2), непроходни дио крша и шикаре с оштрим стијенама

Малā плām, дио Пожара, мање изгорио
Мали чѳир, мања ливада, сенокос
Марин крш
Марково корито, парче земље, шуме и ливаде окружено косама, подсећа
на корито
Марков крш
Машова главица
Мѣђувѳље (х 2), предіо с великим валовима и пуно прла и пашњака
Мѣђугѳрје, високи превој и пут између два брда
Мѣђукосе
Метѳриз
Мијѳјлове дѳлине
Милановац, по Милану, ливада
Милѳшинов дѳ, по неком Милашину
Милорѳдове дѳлине
Мирков дѳ
Мирковића алуга
Мићове дѳлине
Мѳдрѳ Дѳца, заселак, долови с модром планинском травом
Мѳчила, влажно земљиште испод Пиштета
Мркаића пѣћина, подкапина, служила за затварање стоке, по Мркајићима
Мўјова лѳзина

Николине лѳзине
Нишани, узвишење с удубином на врху, ливада и пијесак
Нѳвѳкова прѳдѳ

Њйва, некад најплоднија парцела, сада сенокос

Об̌а̌лен̌й̌ к̌а̌м̌е̌н̌, велика стијена одваљена од косе, стјеновитог узвишења
Об̌о̌дина, крак шуме и крша

О̌гра̌ђен̌а̌ д̌о̌лина, чаир, некад ограђен

Окр̌у̌г̌ла̌ча

О̌п̌ш̌т̌ин̌ск̌а̌ ч̌а̌тр̌ња̌, новијег датума, изграђена 1950-их новцем Општине
О̌с̌ман̌ов̌ б̌о̌р̌, „бор је неприступачна љевкаста вртача усред крша веома
стрмих страна, по неком Осману“

О̌со̌је̌, комад ливаде у осојној страни

Па̌пи̌ћа̌ д̌о̌лина, по Папићима

Па̌пи̌ћа̌ ч̌а̌тр̌ње̌, бистијерне породице Папић из Коравлице, њихов катун

Пе̌јова̌ зг̌ра̌да̌, ограђени дио имања сувомеђом, по Пеју

Пе̌лина̌ц̌, по пелину (пелина сад нема)

Пе̌рова̌ пр̌д̌о̌

Пе̌рово̌

Пе̌трове̌ р̌у̌пе̌, рупине у кршу обрасле шумом, по Петру

Пе̌трово̌

Пе̌ћа̌, „пећина малог отвора, зове се још и *Божинка* по мјесту где је. Про-
нашао је у њој неки Холанђанин ријетку врсту паука још 1979.“

Пе̌ћина̌ у̌ Бу̌ч̌ју̌, „мања подкапина“

Пе̌ћу̌рина̌, „скровита подпећина у дну травнатог дола, скривали се ко-
мити за вријеме Аустрије“

Пи̌љева̌ д̌о̌лина̌, „по ситним пиљцима, пијеску или породици Пиљевић“

Пи̌рам̌и̌да̌, гранични камен

Пи̌шт̌е̌т̌, мали извор у Међуваљу, у вријеме киша прави поточић, лети
пресушује

Пи̌шт̌е̌т̌н̌й̌ до̌, до испод пиштета

Пи̌шт̌е̌т̌ код̌ кла̌чине̌, мањи извор код клачине

Пл̌д̌ча̌, са северне стране Капора, огромна камена површина што подсећа
на плочу

П̌д̌

П̌ди̌, много топонима који описују обично раван комад земље или ли-
ваде на узвишењу

П̌ди̌ из̌над̌ Кат̌у̌н̌и̌шта̌, зараван изнад катуништа, пашњак

П̌д̌ка̌п̌о̌р̌, подручје испод Капора

П̌д̌пл̌оч̌а̌, предио испод Плоче

По̌жа̌ри̌, по сећању на велики пожар у Братогошту, и сад без шуме

По̌зид̌ак̌, мање косе што подсећају на зид, подзиду

Пѡнор (х 2), најнижа тачка Вучијег Дола ће пониру воде од падавина
Пѡсађенї кѧмѧн, већи бијели камен, као да је посађен
Почївало, мјесто на путу ће се одмарало
Прђина, мјесто ће се вадила пржина
Пријѣштапове дѡлине
Прїсоје, јужна страна Братогошта обрасла ситном церовом шумом
Прло, пјесковито парче земље без вегетације
Прѡдѡ, шумовита или с мањим ливадама
Прѡсине, долине и ливаде, вјероватно се сијао просо

Рѧвнї брїјег, „у осоју Братогошта које је обрасло густом буковом шумом, брїјег без шуме и релативно раван, без крша“
Рѧдове дѡле, по Раду, низ мањих долина зараслих шумом
Рѧдови бѡри
Рѧдово дѡбље, шума, по Раду
Ривѧљи, „мјесто ће нема траве већ гола земља, служило као полигон за гађање топовима за вријеме Аустрије“
Рђйште, каменити превој прије Међугорја
Рђњавѧ рђпина, рупина зарасла у ситну шикару
Рђпе, неколико мањих рупчага („небитно да ли су обрадиве или је шума и крш“)
Рђпина, заселак у већој рупини
Рђпине под Кѡвчег, низ рупина вртача са северне стране, подножје брда Ковчег

Сѧвине дѡлине, по Сави
Сѧломичиђа дѡ
Сѧовина, по Сави Албијанићу, његово имање
Сїмов бѡр, „бор или борина – неприступачна дубока урвина у кршу, по Симу“
Сїниђа ѧлуга
Сїниђа дѡлине, „по Синђићима“
Снѡвѧљка, „вјероватно се сновало ткање на тој ливади“
Спѡменїк, споменик Вучедолској бици, рад вајара Томановиђа
Срїјемоша, простор пашњака и рупина, по трави које сад нема
Стѧнин дѡ, по Стани
Стѧнина прѡдѡ, по Стани, пашњак
Стѧнина јѧма, по Стани (по њој је именовано и неколико локалитета у близини)

Старо гувно, гувна у овоме крају нијесу зидана и поплочана већ је то комадић тврде ледине

Стојанова долина

Столован, велики камен по средини пашњака, ливаде

Стражница, шилјасто брдашце које доминира тереном

Сѣрини бори, рупчаге у кршу, по некој Сѣри

Талаганове рупине

Тетријебова градина, „узвишење, није неопходно да је било икакве тврђаве или града на врху, мјесто ђе је некад било тетријеба“

Тисовац, „брдо источно од села, покривено густом буковом шумом, некад вјероватно било тисе“

Тошов до

Тошина клачина, по Тоши

Трновац, неплодни до обрастао трњем

Ћавица, ћувик, мали врх, долина испод

Цијепци, парцеле оранице, више власника, сад већином ливада

Цицџљ, најоштрији каменити врх Братогошта познат по честим ударима грома

Црне каменице, локвице воде на црним стијенама

Цуцина пећина, једна кућа с тим презименом у селу, њихова пећина за стоку

Цуцин љесковац, љесковац, долина обрасла љесковом шумом, породице Цуца

Чамова торина, братство Чами из Херцеговине

Чатрњетина, јама, зачепљена да држи воду

Чѣкалице, превој према Херцеговини. Некад су се сачекивали путници ради даљег пјешачења до Билеће.

Четвртак, долина

Филипове долине

Шагоновића торина, Шагоновићи, некадашње презиме билећких Тома-новића

Шајнџовци, некадашње долине

Шйпѡвчева гѡмила, велика гомила, тумул без стећка, можда је неки
Шиповац „стављен под гомилу“, каменован
Шўкўрев клáнац, по Шукурима
Шўкўреве дѡлине, *Шукури* – погрдно за баљачке Вујовиће
Шупѣљак
Шушњáри, падина Капора, обрасла ситном љесковом и церовом шумом.

Литература:

- Чиргић, Аднан: *Дијалектологија црногорскога језика*, Факултет за црногорски језик и књижевност, Цетиње, 2017.

Новица ВУЈОВИЋ

TOPONYMS IN *VUČI DO*

Village Vuči Do is located in western Montenegro. The present paper provides a list of toponyms recorded on the basis of native population testimonies. The speech pattern of the region belongs to North-Western Montenegrin Speech Patterns.

Key words: *Vuči Do, toponyms, Montenegrin language, Montenegrin speech patterns, informants*